ЩЕ ТІЛЬКИ **21** ДЕНЬ ДО ВІДКРИТТЯ ПАМ'ЯТНИКА ТАРАСОВІ ШЕВЧЕНКОВІ У ВАШИНҐТОНІ 27-ГО ЧЕРВНЯ 1964. НЕ ЗАБУДЬТЕ СПОМ'ЯНУТИ!

І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City 3, N. J.
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXXI. Ч. 107. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 6-го ЧЕРВНЯ 1964 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, JUNE 6, 1964 No. 107. VOL. LXXI.

ВИСЛІД ПРАВИБОРІВ В КАЛІФОРНІЇ СКРІПИВ СТАНОВИЩЕ ҐОЛДВОТЕРА

Вашингтон. — Вислід правиборів в Каліфорнії в дні 2-го червня змінив дещо ситуацію на республіканському передномінаційному фронті, бо виявилося, що найбільші шанси має арізонський сенатор Беррі Ґолдвотер. Виявляється, що Ґолдовтер вже тепер може рахувати на те, що на Номінаційній Конвенції в Сан Франсіско, яка почнеться 13-го *липня*, дістане 600 до 610 голосів вже в першому голосуванні. Щоб бути найменованим треба мати 655 голосів. Сенатор Ґолдвотер такий певний своєї номінації, що почав вже турбуватися змістом виборчої плятформи Республіканської партії, яку він має предложити на Конвенції, щоб вдоволити більшість делеґатів та партійний провід, який не є вдоволений із занадто консервативного становища арізонського сенатора й який хотів би дещо злагіднити занадто праве наставлення Ґолдвотера. Тепер в дійсності, по правиборах в Каліфорнії немає нікого, хто очолював би боротьбу проти найменування Ґолдвотера. Губернатор Нелсон А. Рокефеллер поінформував 4-го червня республіканських провідних політиків, що він вже не очолює боротьби проти найменування Ґолдвотера, і що цю ролю повинен обняти хтось інший. Заява Рокефеллера не свідчить про те, що він припиняє боротьбу за номінацію на президентського кандидата. Він поїде на Конвенцію, маючи підтримку більше як 100 делеґатів, і користатиме з нагоди, якщо так трапиться, щоб здобути номінацію. Рокефеллер і надалі турбується тим, щоб від республіканців кандидував якийсь поміркований політик, що мав би більше можливости перемогти демократичного кандидата. Рокефеллер вів боротьбу проти Ґолдвотера довгі місяці своїм коштом і тепер гадає, що вже найвищий час, щоб хтось інший перейняв цей обов'язок змагати до того, щоб партія мала більше репрезентативного кандидата, який гідно формулював би її філософію та програму. Республіканці гадають тепер, що не вдасться не допустити до номінації Ґолдвотера, тому треба дбати пре, щоб змінити його плятформу та прийняти ліберальнішу, на основі якої арізонський сенатор мусів би вести виборчу кампанію після найменування. Пенсилвенійський губернатор Вілліям В. Скрентон заявив на пресовій конференції, що він погодився б кандидувати на пост віце - президента, або і президента тільки тоді, коли б його номінувала Конвенція через аклямацію. Він заявив, що не прийняв би пропозиції кандидувати на номінацію, коли б це йому предложила окрема група політиків. В. В. Скрентон заявив, що він не пробуватиме вести кампанії проти Ґолдвотера, бо він не бачить більших різниць між ним і арізонським сенатором. Голова Республіканського Крайового Комітету конґресмен Вілліям Міллер заявив, що правдоподібним кандидатом на віце - президента із Ґолдвотером є губернатор Скрентон. Міллер заявив також, що не є правдоподібним, щоб номінацію міг здобути губернатор Рокефеллер.

Рокефеллер продовжує змагання за номінацію, дбатиме про ліберальну плятформу

Ню Йорк. — Губернатор Нелсон А. Рокефеллер заявив, що він не припинює змагання за номінацію на республіканського кандидата на президента, хоч він програв правибори в Каліфорнії в користь сенатора Беррі Ґолдвотера. Рокефеллер заявив, що коли буде найменований Ґолдвотер, то він боротиметься за те, щоб Крайова Республіканська Конвенція прийняла ліберальну плятформу, таку саму, яка була прийнята на Конвенціях в 1956 і 1960-му роках. Республіканська плятформа повинна, на думку Рокефеллера, з успіхом розв'язати ті всі проблеми, яких не вдалося розв'язати демократичному урядові впродовж 1961-1964 років. Прихильники Рокефеллера сподіваються, що він ще може здобути номінацію, але сам нюйоркський губернатор вважає, що номінацію може здобути сен. Ґолдвотер.

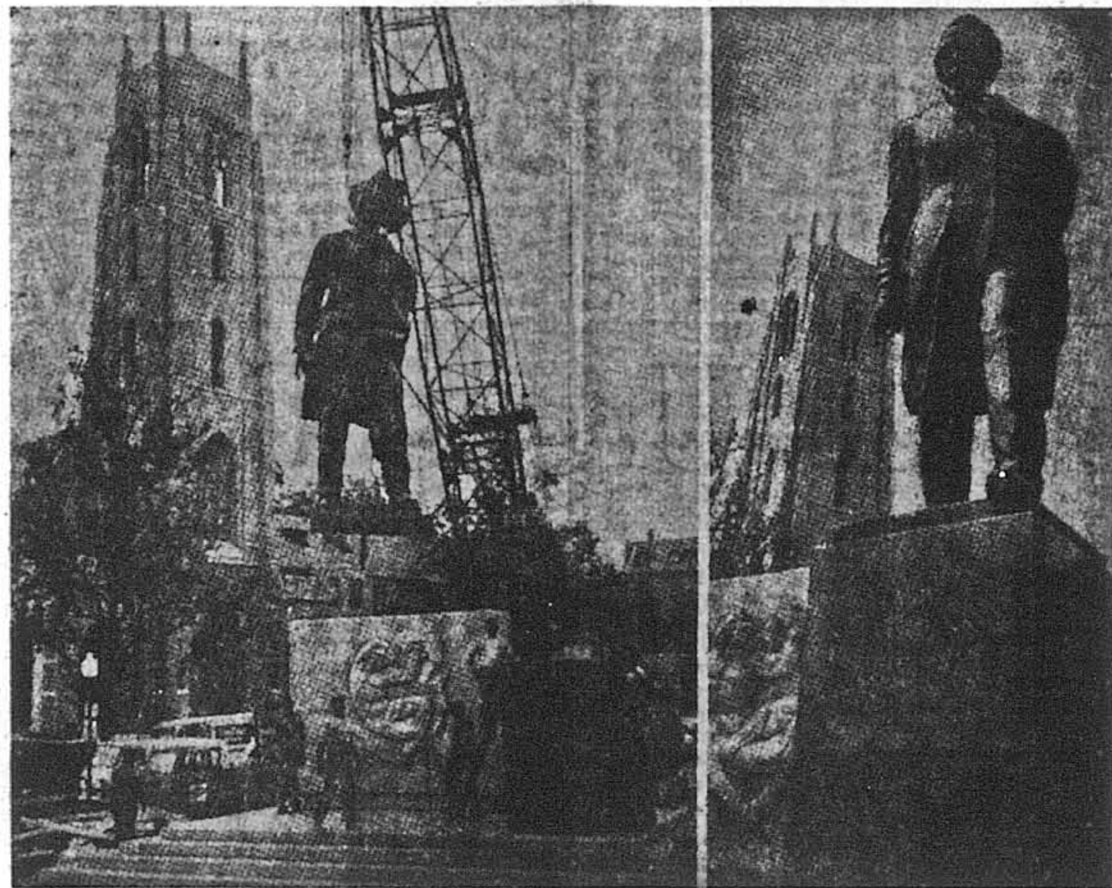
Проєкт надводної атомової фльоти зискує на популярності в Европі

Бонн.— За останнього півторироку відбулися перші загальні збори 50-членного Комітету Акції для З'єднаних Держав Европи. Це група видатних діячів шістьох членських держав Европейської Економічної Спільноти (Спільного Господарського Ринку), прихильників тісного не тільки господарського, але й політичного та військового з'єднання Західньої Европи у тісній співпраці з Америкою. Головою того Комітету Акції є колишній французький міністер фінансів, видатний економіст і дипломат, Жан Монне. Резолюція, прийнята на тих зборах, поставилась прихильно до проєкту створення надводної фльоти з кругло 20-25 кораблів, вивінуваних в атомові ракети „Поляріс" та з різнонаціональними залогами. У тій резолюції говориться також про атомову співпрацю між Західньою Европою і Америкою. Тільки 8 членів зібрання стрималися від голосування в цій справі і були це діячі професійних спілок. Всупереч становищу французького президента де Голя — ті збори поручили теж, щоб країни Спільного Господарського Ринку змагали до координації своєї закордонної і військової політики. Згадана резолюція вимагає теж з'єднання обох частин поділеної Німеччини, як передумови для миру і переведення З'єднаних Держав Европи.

"THE UKRAINIAN WEEKLY"

англомовний „Український Тижневик", який появляється з суботнім виданням „Свободи", цим разом не появиться з уваги на те, що він уже появився цього тижня з датою вівтірка, 2-го червня, як і з уваги на підготову спеціяльного, багатосторінкового англомовного видання „Свободи" з датою відкриття пам'ятника Тарасові Шевченкові у Вашингтоні, 27-го червня. — Чергове число Тижневика появиться нормально, з датою суботи, 13-го червня.

ВСТАНОВЛЕННЯ СТАТУЇ ШЕВЧЕНКА З БРОНЗИ НА ГРАНІТНИЙ П'ЄДЕСТАЛ У ВАШИНҐТОНІ

Як уже інформовано, в середу, 3-го червня ц.р., вилита в бронзі статуя Тараса Шевченка була покладена на гранітний п'єдестал на зеленій, трикутній площі між 22-ою, 23-ою та „P" (Пі) вулицями у Вашингтоні, в підготові до найбільш урочистого відкриття пам'ятника Кобзареві України в столиці Америки в суботу, 27-го червня ц.р. На фотознімці видно, як великий кран (фото зліва) переносить статую Шевченка на місце біля встановленої вже стіни із плоскорізьбою Прометея, а на фотознімці побіч видно, як статуя вже стоїть на п'єдесталі, на якому виритий англійською мовою напис: "Taras Shevchenko, 1814-1861, Bard of Ukraine. На другому пляні видно вежу пресбитеріянської Церкви Пілігрімів. Статуя негайно була обложена стінами з дощок в очікуванні на формальне і врочисте відкриття пам'ятника. Ці фотознімки подав "The Washington Post", який — як відомо — вів завзяту кампанію проти цього пам'ятника. В підписі під цими фотознімками в згаданій газеті, крім вияснень до фотознімок, подано і заввагу: „Проти встановлення пам'ятника Тарасові Шевченкові у Вашингтоні була опозиція на тій підставі, що поет був антисемітом та що він є ідолом комуністичної партії. Пам'ятник спонзорували анти-комуністичні українсько-американські групи, які відкриють його 27-го червня. Великі і надзвичайно прихильні повідомлення, з багатьома ілюстраціями, подав про встановлення пам'ятника інший вашингтонський щоденник "The Washington Evening Star". Такі ж прихильні коментарі до цієї події подали — показуючи впродовж майже десяти хвилин документальні фільми з її перебігу — місцеві телевізійні стації, зокрема на руслі ч. 7. Обширну вістку про встановлення пам'ятника передав в Україну „Голос Америки". У черговому числі „Свободи" буде надрукований оригінальний, багато ілюстрований репортаж про цю велику подію, що нею було поставлення пам'ятника Шевченкові на обраній для цього пам'ятника площі в столиці Америки.

Тільки попереднє замовлення білетів може запевнити участь у шевченківських імпрезах у Вашинґтоні

Ню Йорк. — З Комітету Пам'ятника Шевченкові інформують, що тільки попереднє замовлення білетів на імпрези, що відбудуться у зв'язку з відкриттям пам'ятника Тарасові Шевченкові у Вашингтоні в суботу, 27-го червня, може запевнити місце і участь у цих імпрезах. Як відомо, з нагоди великої врочистости самого відкриття пам'ятника, плянованої на годину 1-шу вполудне, заплановані ще здвиг молоді, два великі концерти та врочистий шевченківський бенкет з відповідною програмою. У Вашингтоні немає залі, яка могла б помістити нараз усіх сподіваних учасників відкриття пам'ятника й тому тільки попереднє замовлення білетів на концерти і бенкет може запевнити місце й участь у цих імпрезах. Білети треба замовляти в канцелярії Комітету Пам'ятника Шевченкові: Shevchenko Memorial Committee, 302 West 13th Street, New York 14, N.Y., де також можна одержати всі інформації відносно імпрез, зв'язаних з відкриттям пам'ятника. Сама врочистість відкриття відбудеться на площі, на якій цей пам'ятник уже стоїть, і там може поміститись кожна кількість людей. Передбачається, що в цій врочистості візьме участь бодай 100,000 осіб, що тим більше дораджує замовити наперед білети на концерти і бенкет.

● **Перша виставка Нюйоркського Відділу Об'єднання Мистців Українців в Америці**, відкрита 15 травня ц. р. в Літературно - мистецькому Клюбі при 149 Друга Евню, продовжується. Вона буде відкрита для відвідувачів ще в суботу 6 червня від 6 до 9 год. вечора і в неділю 7-го червня від 12 вполудне до 9-ої вечора.

„Нашу безпеку завдячуємо тепер могутнішій зброї, а не ізоляції" — ген. ЛеМей

Колорадо Спрінґс, Колорадо. — Шеф штабу летунства генерал Куртіс ЛеМей промовляючи на закінченні шкільного року в Летунській Академії, казав, що ЗДА завдячують тепер свою безпеку не географічній ізоляції, як це було давніше, тільки постійному втримуванні нашої могутнішої зброї. Генерал ЛеМей казав, що в майбутньому треба буде поліпшувати методи вживання модерної зброї, щоб можна було з успіхом розв'язувати різні кризи. На випадок загальної війни кінцевим бажанням має бути повна перемога над ворогом, але треба пам'ятати про те, що і переможець матиме великі втрати. Шеф штабу летунства казав, що теперішня зброя не дозволяє на те, щоб хтось відважився безкарно надуживати своєї військової сили. ЗДА мусять розбудовувати свою збройну силу, і арсенал далекосяжних керованих ракет має становити коло 1970-го року більше як 1 200 штук. В тому часі число літаків має винести більше як 6 000.

● **Комуно - китайський** заступник культурного атташе в пейпінґській амбасаді в Бурунді в Африці 24-річний Тунґ Чі-пінґ втік наприкінці травня ц. р. до американської амбасади. Він під'їхав під амбасаду таксівкою з грубою пачкою різних документів. Китайські комуністи оскаржують американську амбасаду, що вона „схопила" Тунґ Чі-пінґа.

● **Владислав Вайґель**, професор медицини у Кракові, зізнавав як свідок у процесі проти 21 колишніх сторожів нацистського кацету в Освенцімі. Вайґель був також тамошнім в'язнем і працював в кацетській амбуляторії. Він твердив, що нацисти створили були спеціяльну школу для садистів, як убивати в'язнів застриками карболевого квасу й газоліни.

НА НАШІЙ, НЕ СВОЇЙ ЗЕМЛІ

(Що пишуть комуністичні газети в Україні)

Український лист Миколи Гоголя

„Чи писав М. В. Гоголь українською мовою? Досі українські тексти в зібраннях його творів не публікувались, але вони є. Свідчення тому цікавий документ, одержаний з Кракова Педагогічним інститутом ім. Гоголя (у Ніжені). На фотокопії — „український автограф клясика російської літератури"... „Радянська Україна" з 26 травня повідомляє, що цього листа написав М. Гоголь до польського письменника т. зв. української школи, Богдана Залеського, родом з Київщини. Гоголь просить його „писульки в Рим надсилати, а то й приїхати". Закінчує словами: „Дуже-дуже близький, земляк, а по серцю ще ближчий, чим по землі. Микола Гоголь". З якихось причин повного тексту листа совєтська газета не надрукувала.

Зразок „соціялістичного плянування"

До одного з заводів Ленінградської области надійшов наказ міністерства шляхів негайно відіслати вантажний автокран на Україну, в Одесу. З Одеси кран послали на станцію Затишок — 120 кілометрів від місця призначення. Там сказали, що кран не потрібний, і відіслали його на станцію Котовськ. І там ніхто не потребував крану, тому довелося перевезти його в м. Буялик. „Тут нас зустрів, — читаємо в „Известиях" з 26 травня, — начальник станції Острий, і скерував назад — додому", себто знову в Ленінград...

Нова опера „Тарас Шевченко"

28 травня в Театрі опери та балету в Києві вперше виставлено нову оперу Григорія Майбороди „Тарас Шевченко". У головних ролях виступали С. Ворвулєв, С. Козак, М. Шевченко, Л. Руденко, Є. Чавдар (РАТАУ з 28 травня).

Російські пісні для української молоді

У газеті „Молодь України" з 24 травня надруковано російську пісню з нотами, під заголовком „На Марсе будут яблони цвести". Це не вперше орган ЦК ЛКСМУ, як і інші київські газети, що виходять українською мовою, містить вірші та пісні російською мовою для посилення русифікації України.

Велика збірка монет

Львівський інженер М. Логвиненко має цінну збірку монет з 13-16 століть, давні грецькі монети, а також гроші, випущені польськими повстанцями Костюшка в 1794 році. „Колекція налічує більше як 10 тисяч монет і 6 тисяч асигнацій. Якщо ввесь їх номінал перевести на сучасні гроші, вийде чимала сума — понад 400 мільйонів крб." („Радянська Україна" з 24 травня).

ЗДА І ФРАНЦІЯ ХОЧУТЬ НАПРАВИТИ СВОЇ ВЗАЄМИНИ

ДЖОРДЖ БОЛЛ ПОЛЕТІВ ДО ПАРИЖУ НА РОЗМОВУ З ПРЕЗИДЕНТОМ ДЕ ҐОЛЕМ. — ФРАНЦІЯ ПРИЗНАЧУЄ НОВОГО АМБАСАДОРА ДО ВАШИНҐТОНУ

Париж. — Заступник держ. секр. Болл мав призначену на суботу 6 ц. м. нараду у французького президента Шарля де Голя. Цю зустріч — повідомляє преса — усталено після того, як однаково французькі, як американські кола прийшли до висновку, що відносини між ЗДА і Францією, історичними традиційними приятелями, настільки погіршились, що треба старатися з'ясувати існуючі розбіжності та намагатися якщо не цілком зліквідувати їх, то злагіднити й поменшити їх практичне значення. У цій цілі французький міністер закордонних справ Моріс Кув де Мурвіль буцім-то перевів уже ухвалу, щоб на місце амбасадора Ерве Ляфана, який був приятелем Джана Ф. Кеннеді, але не має добрих персональних зв'язків з президентом Джансоном, призначити Шарля Люсе, директора політичного департаменту у французькому міністерстві закордонних справ. Люсе був радником у французькій амбасаді у Вашинґтоні в тому часі, коли Моріс Кув де Мурвіль був тамошнім амбасадором. Керівні французькі кола буцім-то збентежені довгим повідомленням, що його два дні тому приніс „Ню Йорк Таймс", в якому казалося, що французький уряд діє свідомо на шкоду американської політики на Півдні Азії, бажаючи собі тамошньої прогри Америки, щоб таким чином знайти виправдання для власної прогри в Індокитаї. Поважна частина французької преси, яка підтримує де Голя в його головній тезі про конечність унезалежнення французької закордонної політики та створення власної великої збройної сили включно з атомовою зброєю, все ж щораз гостріше критикує методи тієї політики, внаслідку яких прийшло до значного погіршення відносин з Америкою. Сам де Голь буцім-то обурений на приписування йому „м'якости" у відношенні до комунізму, що її він практично виявляє в своєму кокетуванні Пейпінґу і пропаґуванні невтральности південно - азійських країн — по лінії комуно - китайської політики. Де Голь має ніби в найближчих днях виголосити антикомуністичну промову, а Джорджові Боллові з'ясувати докладно, як він практично уявляє собі переведення „невтралізації" Південного В'єтнаму, без того, щоб та країна негайно не впала цілком в комуністичні руки. Франція разом із СССР і Комуністичним Китаєм та його північно-в'єтнамським сателітом підтримує проєкт щодо скликання нової 14-членної міжнародної конференції в справі Ляосу — всупереч рішуче неґативній поставі Америки, яка не хоче давати ще одної нагоди комуністам для ведення на такій конференції політичної пропаґанди, тоді, коли насправді тільки комуністична сторона, зламавши Женевський договір з 1962 року, завинила в теперішній поганій ситуації в Ляосі.

Західньо-німецький генерал став головою штабу НАТО

Париж. — За переведеною реорганізацією штабової верхівки Атлантійського Союзу (НАТО), створено 6-членний штаб стратегічного плянування. Західньо - німецький генерал Ернст Фербер став його головою. Італійський генерал буде його заступником. Двох членів штабу призначить так звана Постійна Група штабових старшин, що існує у Вашинґтоні й складається з військових представників ЗДА, Британії і Франції, а двох інших призначать малі членські держави НАТО. Ця реформа прийшла внаслідку наполегливих заходів і рекомендацій генерального секретаря НАТО Дірка Стріккера, який звертав увагу на дві аномалії: що Західня Німеччина, яка має найсильнішу суходільну армію в рямцях збройних сил НАТТО, не має своєї репрезентації в плянувальному стратегічному штабі, та що малі членські держави НАТО цілком відсунені від стратегічного плянування. НАТО складається з 15 держав, якими є: ЗДА, Британія, Франція, Західня Німеччина, Італія, Канада, Голляндія, Бельгія, Норвегія, Данія, Португалія, Ісляндія, Греція, Ірляндія, Туреччина і Люксембурґ.

Совєти мобілізують компартії світу по своєму боці проти Пейпінґу

Москва. - „Комуніст" з 3 ц. м. навів вийнятки з постанов 53-ох чужинецьких комуністичних партій, які заявились по стороні Сов'єтського Союзу в його спорі з Комуністичним Китаєм. Можливо, що „Комуніст" продовжуватиме список чужинецьких компартій, прихильних Москві, а не Пейпінґові, бо у наведеному в тій газеті списку нема, наприклад таких країн, як Югославія, Куба чи Альжир, які виразно заявилися вже за Москвою. Недавно той сам „Комуніст" ствердив, що понад 70 світових компартій тримають у тому „ідеологічному" спорі між Москвою і Пейпінґом — з Москвою. Всіх компартій у світі нараховують на 90. Ті крайові компартії, як бельгійську, цейльонську чи австралійську, де настав розкол на дві взаємоворожі групи, сов'єтська преса характеризує як терен, на якому проявляється „хуліґанство, троцькізм, ренеґатство і авантурництво" — усе це на адресу прихильників Пейпінґу. „Правда" закидає „хуліґанам", що вони пробували розбити віче бельґійської компартії та що комуно-китайські „дипломати" на Цейльоні перекупили провідників тамошньої компартії. Одною з найбільш уживаних тепер назв на прихильників „Пейпінґу" є „троцькізм".

● **На Мадярщині** двічі впродовж минулого тижня у двох фабриках у Будапешті покидали працю гурти тамошніх робітників, на знак протесту, що їх примушують працювати по 12 годин денно. Орган професійних спілок „Напсава" скаржився, що ревні керівники фабрик намагаються за всяку ціну „виконати норму", без уваги на закони про охорону праці.

● **Тіто** переводить тепер у Фінляндії однотижневу офіційну візиту. В його товаристві є його дружина і міністер закордонних справ Коца Попович. Тіто старається приєднати Фінляндію до бльоку невтральних держав.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand Street, Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provide for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Ситі і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів У. Н. Союзу, чоловіків і жінок — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів. Чеки і mone orders виставляти на: "Svoboda".

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J. 07303

Могутність ЗДА

Промова президента Линдона Джансона на форумі Академії Прибережної Варти в Ню Лондоні, Коннектикат, в минулу середу з'ясувала приголомшливими цифрами і даними теперішню збройну силу З'єднаних Держав, наймогутнішу за всі часи в історії людства. Ця збройна сила перевищує не тільки сполучені війська всіх ворогів Америки, але й об'єднану могутність всіх держав у світовій історії. Під цим треба розуміти вогневу силу американських збройних сил, здібну знищити дотла кожного ворога й кожну коаліцію ворожих держав. Президент підкреслював, що Америка збройться не для завоювання, а для зберігання миру. На доказ миролюбних замірів Америки, Президент навів низку відомих фактів з ділянки договорень з Совєтським Союзом за останні два роки, почавши від атомового договору а кінчаючи на угоді про відкриття консулятів.

Промова Президента була виправданням клясичної правди „сі віс пацем — пара беллюм" — коли хочеш миру, готуйся до війни. Однак, згадка Президента, що збройна сила Америки стоїть не тільки на службі безпеки цієї країни, але й „забезпеки всіх вільних країн", „не тільки для наших власних вольностей, але й для надій всього людства", ця заява Президента виходить поза рямці призначення війська, як бар'єру проти аґресії, скерованої безпосередньо на цю країну. Коли американська закордонна політика признає свою місію, як охоронця волі в усьому світі, то збройна сила Америки стає найкращою вихідною базою для цієї політики. Покійний державний секретар Джан Фостер Доллес, при всіх важких помилках, що він їх зробив за свого урядування (наприклад), у відношенні до мадярської революції), залишив заповіт: політику у відношенні до Москви треба вести „з позиції сили". Коли зважити, що єдиний арґумент, який переконує Москву, є арґумент сили, то згадана формула Даллеса актуальна й доцільна тепер і в майбутньому.

Зрозумів це президент Дж. Ф. Кеннеді після того, як задарма старався переконати Хрущова на своїй першій зустрічі з ним влітї 1961-го року у Відні, що Москва повинна виректися експортування колуністичної революції в різні країни світу, отож повинна виректися міжнародного комунізму, як засобу власного імперіялізму, і обмежитися мирною державною політикою. Хоч ніби Хрущов протиставляє тепер свою тактику „мирного співіснування" та „мирного суперництва двох систем" войовничій тактиці комуністичного Китаю, проте він не відкликав своїх заяв щодо потреби допомоги „визвольним рухам" і „визвольним війнам" — у розумінні комуністичної диверсії.

Про загрозу такої підпільно - революційної роботи, яка має заступити комуністам засуджену на провал фронтову атаку, говорив також президент Джансон, вказавши на плянове вишколювання кадрів, здібних поборювати таку масковану комуністичну аґресію. Джансон продовжує правильну дію свого попередника, який, вернувшися із згаданої своєї невдалої подорожі до Відня, негайно почав швидким темпом розбудовувати збройні сили ЗДА. Вони дійсно є підставою нинішнього миру. Але, американська закордонна політика повинна рівночасно докладати всіх мирних зусиль, щоб допомогти усім ще досі поневоленим народам визволитись з колоніяльної залежности від Москви, бо як довго існує неволя, так довго не можна й думати про справжній та тривкий мир на землі.

„Українцям за кордоном"...

Цього року пожвавило в Києві свою діяльність так зване Товариство культурного зв'язку з українцями за кордоном. Оте Товариство, крім московського центру, має свій відділ у Східньому Берліні, де міститься один із закордонних центрів КҐБ, політичної поліції Кремлю. Товариство культурного зв'язку, на перший погляд, має гуманні завдання. Воно висилає безплатно за кордон книжки підсовєтських письменників, платівки, магнетофонні стрічки із записом різних промовців, шкільні підручники, фотоальбоми із зображенням „квітучої соціялістичної" України, навіть пересувні виставки, присвячені Т. Шевченкові. Оте Т-во безплатно розсилає українцям за кордон газетку „Вісті з України", щ оспеціялізуються на перефарбовуванні фактів, глузуванні з українських національних ідеалів, лайці тощо. Товариство розсилає також відповідно спрепарований „Кобзар" Т, Шевченка. В книжках, в підручниках і на плякатах, що їх посилає оте Т-во, повно комуністичної пропаґанди, виступів проти релігії, перекручень української історії, — але шильд „культурних зв'язків" усе це для необізнаного ока дбайливо прикриває. Відповідальний секретар Т-ва, М. Левіщенко, має право навіть заґравати на національних почуттях, пишучи, наприклад, у „Літературній Україні" з 22-го травня цього року: „Переважна більшість українців, що живуть за кордоном, душею і серцем назавжди залишаються з рідним народом, думками і мріями вони линуть на рідну землю. Звідси — їх прагнення зберегти свої національні українські традиції"... Розвиваючи свою діяльність, ця експозитура КҐБ не шкодує грошей: „На запрошення Т-ва влітку для відпочинку в дитячих таборах приїздять діти наших земляків - еміґрантів". Звичайно, і тут не згадується, що дитячі табори — це піонерські табори з лекціями на теми політичного виховання, безвірницькою пропаґандою і т. п. аксесуаром „дитячого відпочинку" в сучасній Україні.

Українці за кордоном, не читаючи, викидають у кіш „Вісті з України", що їх нахабно, не питаючи згоди, шле Т-во. Бо один лист від колгоспника з України каже більше правди, ніж усі совєтські газети й книжки. Відомо також, що до облудного Т-ва з-за кордону пишуть так звані „проґресисти" — люди, засліплені або залякані московським молохом. Тільки не підказано якомусь В. Гілжинському в Англії прохати, щоб Т-во прислало „Лірику" Т. Шевченка, ще й дякувати на сторінках „Літературної України" за сфальшовані твори, або якомусь П. Кожум'яці, якщо він не вигаданий в КҐБ, писати з Австралії, щоб прислали шевченківські матеріяли, і дякувати на сторінках „Літературної України" з 22 травня.

Очевидно, що підривна активність тієї комуно - московської аґентури на цьому далека не вичерпується. Проте, як досі, вона не мала найменшого успіху, зокрема не пощастило тій аґентурі створити головну передумову її діяльности — посіяти розбрат серед українців у вільному світі. Бо хоч ми, як і кожна вільна суспільність, маємо на різні справи різні погляди, включно з поглядом на засоби, якими найуспішніше можна поборювати большевизм, то немає в нас двох думок щодо злочинности комуністичної системи та щодо переконання, що тільки розвал большевицької імперії і визволення всіх поневолених нею народів та створення їх суверенних, народоправних держав може врятувати світ і людство та його цивілізацію від заглади.

ПРОБЛЕМА ОБ'ЄДНАННЯ НІМЕЧЧИНИ

Мюнхен. — Наближається день 17-го червня. Цей день у календарі Німецької Федеративної Республіки позначений червоною барвою. Це — державне чи — національне свято. Уряд Західньої Німеччини визначив день 17 червня як день вільний від праці — на спомин про душогубство, яке учинили комуністи в східній зоні Німеччини в 1953-му році.

17-го червня 1953-го року робітники Східнього Берліну вийшли на демонстрацію проти комуністичного режиму. Вони вимагали поліпшення харчування і підвищення заробітньої платні. Демонстранти вимагали також свободи і скасування диктатури. Німецька комуністична поліція не була надійним знаряддям в руках накиненого з Москви диктатора Ульбрихта, і він покликав для „встановлення порядку" совєтських вояків, яким сказано, що збунтувалися „німецькі фашисти". Совєтські танки задушили в зародку небезпечний для комуністичного режиму рух.

Більше як 10 років минуло від цієї неславної події. Діти, що мали в той час 10 років, стали вже дорослими і їх мобілізує Ульбрихт у свою „народну армію". Але настрій людности в Східній Німеччині, окупованій совєтськими військами, не змінився на користь комуністичного режиму.

1961-го року Ульбрихт, щоб припинити втечу населення на захід з його „демократичної республіки", звелів збудувати у Берліні мур, який розділив місто на дві частини: вільну і невільну, комуністичну. Кордон між Німецькою Федеративною Республікою і підсовєтською частиною Німеччини заміновано. Людей, що пробують тікати з „країни робітників і селян", нещадно убиває комуністична поліція.

Це братовбивство руйнує дисципліну серед підлеглих Ульбрихта: призначені охороняти кордон, що роздирає країну надвоє, поліцисти і вояки „демократичної республіки", щоб не стати убивниками невинних людей, які шукають свободи, самі переходять на Захід.

Положення, яке створилося в Німеччині, ніхто не може назвати нормальним. Теорія „двох німецьких держав", яку проповідує в своїй пропаґанді Москва, не витримує історичного іспиту. Хрущов ще в 1958-му році загрозив, що хоче підписати „мировий договір з німецькою демократичною республікою" комуніста Ульбрихта, щоб таким способом „вирішити німецьке питання". Але загрози своєї Хрущов не здійснив, бо кожному ясно: той „мировий договір" Москва підписала б не з вільно вибраним урядом Німеччини, а з своїм аґентом — Ульбрихтом.

Москва має дуже слабу позицію в Східній Німеччині, і нема надії, щоб її вплив на німців збільшився. Якби в Москві вірили своїй пропаґанді, мовляв, режим Ульбрихта має підпору в населенні совєтської зони, то могли б дозволити провести вільне голосування. Навіть найбільші німецькі націоналісти не мали б підстав протестувати проти рішення більшости населення Східньої Німеччини, коли б це рішення випало на користь „демократичної республіки" Ульбрихта.

Але Хрущов, бувши в Берліні в 1962-му році, заявив, що всенародне голосування в справі злуки обох частин Німеччини було б „не демократичне..." Він висловив надію, що об'єднання Німеччини відбудеться під проводом комуністів.

Проблема розділеної Німеччини постійно виринає на міжнародних конференціях. Звичайно, в світі відомо, що комуністичні режими в країнах - сателітах тримаються з допомогою Москви. Але території тих народів знаходяться в цілості під комуністичною диктатурою. Людність із тих країн не має куди тікати. Отже, у вільному світі тримається уявлення, що ті народи до комуністичної диктатури — „звикли".

В Німеччині ситуація інша. Поряд із режимом диктатури в совєтській зоні, з його матеріяльною убогістю, політичним гнобленням, знаходиться Німецька Федеративна Республіка, з вільним демократичним ладом і добробутом. Ульбрихтова диктатура не має надії „догнати й перегнати" Федеративну Республіку в господарському розвитку. Москва мусить своїм коштом рятувати комуністичне господарство в совєтській зоні Німеччини. Чи цей ненормальний стан має тривати вічно?

Свого часу Берія, суперник Хрущова, мав намір зліквідувати державу Ульбрихта, щоб довести до нормальних відносин СССР з Німеччиною. Тепер Ульбрихт перебуває в Москві. Може плян Берії схоче здійснити Хрущов? Тоді Ульбрихт лишився б у Москві на державній пенсії за „великі заслуги".

П. А.

Роберт Кеннеді зрезиґнує зі свого становища зараз після виборів

Вашинґтон. — Головний прокуратор Роберт Ф. Кеннеді заявив, що він плянує зараз після виборів в листопаді цього року зрезиґнувати із свого становища члена Президентового кабінету, щоб самому подбати про свою кар'єру та дати Президентові вільну руку вибрати собі по своїй думці нового прокуратора. Президент Джансон заявив на пресовій конференції, що він не має нічого проти того, щоб Роберт Кеннеді кандидував в Ню Йорку на пост сенатора, який тепер займає республіканець Кеннет Б. Кітінґ. Джансон сказав, що справу кандидатури Роберта Ф. Кеннеді в Ню Йорку має вирішити сам головний прокуратор і виборці в стейті Ню Йорк. Сам Президент сказав, що він не плянує робити жадної заяви в цій справі, і що він не говорив на цю тему з головним прокуратором, хоч недавно конферував з ним в урядових справах. Прихильники головного прокуратора виставляли його особу як можливого кандидатна на віцепрезидента, але сам Роберт Кеннеді не схвалював таких плянів, а президент Джансон не склав ніякої заяви в цій справі.

Д-р Ярослав Пастернак

УКРАЇНСЬКІ МУЗЕЇ

„Зберегти від забуття пам'ятку життя свого народу є справжнім подвигом, який уже тепер має повну вартість в очах кожної культурної людини" — писав П. Куліш у „Записках о южной Руси" в 1856-му році.

Найбільш відповідним місцем зберігання таких пам'яток є музей, в сучасному розумінні збірка пам'яток старовини чи інших предметів історичної, наукової та виховної вартости, упорядкованих та експонованих згідно з вимогами науки. В первісному значенні це було місце, присвячене музам (звідси й назва), а далі місце, віддане літературі й філософії. В старовині найбільш важливим таким місцем - музеєм була зорганізована в Александрії Птолемеєм Філядельфом у III ст. до Хр. інституція в підмогу науці та студіюючій молоді, яка нині мала б назву академії, університету чи коледжу. На її чолі стояв жрець - священик і мабуть тому, за традицією, пізніші та середньовічні музеї закладано при катедральних соборах та монастирях, спершу як збірки рідкісних предметів, а пізніше історичних та церковних пам'яток.

Музеї в усіх періодах історії людства виконували й виконують важливу ролю як джерела досліджень духової й матеріяльної культури давніх і сучасних народів, їх збірки допомагають відтворювати життя людини давноминулих епох. У вільному світі, у великих метрополітальних та менших містах, серед широких шарів суспільности є зрозуміння для музейної праці і навіть малі реґіональні музеї стають гордощами для місцевого населення. Це ніби святині культури, в яких зберігаються шедеври творів людського ума від перших винаходів старокам'яної доби аж по модерні зразки образотворчого та прикладного мистецтва. Проте, музеї не сміють бути тільки складами або переховками старих речей, які збуджують особистий чи загальний сантимент. Це — живі інституції, що пов'язують минуле із сучасним і позначають невпинний розвиток духового й культурного життя з його часами розквіту й занепаду.

Музеї мають також велике виховне значення. Найкращі фотознимки й ілюстрації в шкільних підручниках ніколи не можуть заступити оригіналів, не дають повного уявлення про їх колір, форму, величину. Доповіді з показами в музеї — дуже важливий виховний чинник.

Український нарід із своїм яскравим, у глибину віків вкоріненим минулим дає безліч цінних матеріялів для експозиції в численних музеях і приватних збірках, які своїми початками сягають ще раннього середньовіччя. Він, як і кожний культурний нарід, збирає й зберігає їх, щоб виховувалось на них молоде покоління і мало завжди перед очима безпосередніх свідків давніх часів та подій, які живо унаглядніюють відомості, подані в науковій літературі.

Українці у вільному світі також дорожать своєю старовиною, і вже перші еміґранти, які поселились були у чужих краях, зберігали свої родинні та побутові пам'ятки. Вони стали зав'язком приватних збірок, що згодом увійшли в новозасновані українські музеї.

Немає більшого міста в країнах нового поселення, де б не було хоч би в примітивних умовинах існуючого музею. Оглядаючи його, мимохіть усвідомлюємо, що саме на чужині, під тиском нових умовин життя й оточення, пам'яткам української сторовини, як також архівним матеріялам загрожує загибіль, і тому тут, у вільному світі, українські музеї мають особливо важливе завдання. Розуміють це люди, які мають тонке відчуття й любов до історії й побуту нашого народу, і саме вони стають організаторами нових музейних станиць.

Ми можемо похвалитися вже кількома більшими, за новими методами впорядкованими музейними збірками поза межами батьківщини. Проте, багато ще цінних матеріялів мають нові поселенці, багато скарбів лежить ще в скринях, які стають уже тільки сентиментальною реліквією для найближчих осіб, а які повинні знайти своє місце в музейних ґабльотах. Побоюючись за дальшу долю цих пам'яток, їхні власники тримають їх радше в себе. Це зрозуміле, і тому українським музеям у вільному світі слід присвячувати більше уваги й довір'я.

Музейні збірки при окремих організаціях мають, до деякої міри, свою рацію існування, підперту доброю волею своїх членів, проте часи змінюються, світське організоване життя теж змінюватиме свою форму, а тривким на своїх позиціях залишиться церковне з'єднання як релігійно - національний бастіон серед чужого оточення. У його многогранній діяльності може знайти собі належне місце заснування й удержування постійного музею й архіву. Ініціятором у цій ділянці є наше патріотичне духовенство, яке розуміє, що релігія й життя народу йдуть спільним шляхом і доки живий нарід, доти жива в ньому віра.

Видатними духовними діячами в ділянці українського музейництва були наші владики - митрополити Петро Могила, Андрій Шептицький, Йосиф Сліпий, єпископи Йосафат Коциловський, Григорій Хомишин та львівський крилошанин о. Антін Петрушевич. Їхніми слідами йшов перший митрополит Української Католицької Церкви в ЗДА Кир Константин Богачевський, ними йде митрополит Кир Амвросій Сенишин і в них вступає з повним зрозумінням цієї справи Кир Йосиф Шмондюк, єпископ Стемфордський. В його єпископській палаті зібрано багато цінних пам'яток нашої старовини. Головну частину цієї збірки творять добре збережені, цінні етнографічні експонати покійної матері Северини Ерделі ЧСВВ, які вона привезла була свого часу зі Львова на виставку в Америці. Це повні чоловічі й жіночі одяги на манекенах, стилево вишивані жіночі сорочки з різних частин західніх українських земель, окремі зразки вишивок, народна кераміка й гуцульські різьби на дереві. Велику вартість для історії Стемфордської спархії та її вірних має багата збірка різного роду фотографій духовних і світських діячів. Історичну вартість має теж збірка монет та різного роду жетонів. Все це, після відповідного розміщення в кількох кімнатах стилево побудованого давнього палацу — резиденції Владики Кир Йосифа Шмондюка, стане у найближчому часі поважним зав'язком спархіяльно-обласного Стемфордського музею, важливої в майбутньому культурно - освітньої інституції.

Звичайно, завданням цього музею буде не тільки збереження привезених з рідного краю предметів. Його матеріяли матимуть іншу клясифікацію, з включенням піонерського й пізнішого періодів, що виявили безупинний розвиток творчого духа українського народу.

Організатором нового музею є д-р Василь Ленцик, професор коледжу св. Василія Великого в Стемфорді, який набув великий досвід у тій ділянці в музеї при Богословській Академії у Львові.

Зацікавлення новим музеєм та бажання опікуватися пам'ятками старовини напевно причиняться до заснування Т-ва Прихильників Музею в Стемфорді, подібного до того, яке давало велику моральну й матеріяльну піддержку Культурно - Історичному Музеєві НТШ у Львові. Стаючи в його ряди, любителі української старовини і знавці її неповторних цінностей причиняться до ствердження старовинности культури України та її високого, европейського рівня вже від княжих часів. Бо рівень культури народу пізнати найкраще з його — музеїв.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

Ще про „собаче дерево"

У зв'язку з вміщеною в „Свободі" з 19 травня леґендою про собаче дерево (dogwood) хочу подати деякі заваги.

Пояснення назв рослин часом натрапляє на труднощі. Прикладом може бути якраз „чудернацька" назва dogwood. Ботаніки пояснюють, що ця назва походить не від слова dog, а від староанглійського dagge, що означає загострений предмет, наприклад шпичку. Шпичок уживають м'ясарі, виробляючи ковбаси. В Англії робили їх з доґвуду тому, що його дерево дуже тверде. З тої причини уважають, що первісна назва рослини була не dogwood, а daggewood.

Dogwood — це спрощення первісної назви. Правдоподібність цього пояснення збільшує те, що в англійській мові є ще й друга назва для цієї рослини, а саме skewerwood. Skew — читай скю, — значить шпичка, тобто дерево для виробу шпичок. Її наукова назва cornus, від латинського слова cornu, значить ріг, тобто речовина, з якої утворюються роги, копита, кігті тварин. В цій назві є також натяк на твердість.

Із сказаного виходить, що назва доґвуд постала в Англії, отже ця рослина мусить бути в англійській фльорі. Але вона є також в українській фльорі, і тому маємо для неї також українську назву, а саме дерен. Є ще в українській мові друге значення цього слова — моріґ.

У Північній Америці є багато видів дерену. Майже всі вони є кущами, тільки два американські види є деревами. Це свідчить про те, що леґенда про перетворення дерева в кущ постала в Америці. Чи якийсь вид дерену росте в Палестині, треба сумніватися.

В лісах Західньої України дуже поширений вид дерену — це свид або свидина (Cornus sanguinea), малий кущ, молоді галузки якого під осінь червоніють (sanguis — кров). Другий наш вид на 3-6 метрів висоти кущ, — це дерен звичайний (Cornus mas). Він родить подовгасті овочі вишневої барви з кістками всередині (кістянки). Їх можна їсти, і тому цей дерен подекуди плекають в садах.

Т. Калитовський,
Дітройт.

Лідери британської Партії Праці відвідали Хрущова

Москва.— Гаролд Вілсон, голова британської соціялістичної Партії Праці, який за всією вірогідністю стане осінню цього року новим прем'єром Британії, та Патрік Гордон-Вокер, який у новому соціялістичному уряді Британії був би міністром закордонних справ,— прибули з відвідинами до Москви та мали двогодинну розмову з Хрущовим. Вона стосувалася — як твердять газети — головно можливостей зрушити з місця проблему роззброєння. Але Хрущов заявив знову, що він не погоджується на проєкт президента Джансона щодо „замороження" числа і продукції керованих ракет з атомовими „головками" та щодо знищення частини перестарілих бомбовиків, бо в обох цих випадках треба б переводити міжнародну інспекцію, на яку СССР в принципі не погоджується. Зате Хрущов підтримував проєкт Польщі, щоб „заморозити" атомові перегони в Центральній Европі, з практичною ціллю — виключення можливости, що Західня Німеччина дістане атомову зброю. Тому-то Хрущов був гостро проти американського проєкту щодо морської фльоти з різнонаціональною залогою і атомовими ракетами, бо вважає, що таким способом німці „задніми дверима" дістануть атомову зброю. Зате щодо справ Німеччини і Берліну Хрущов ніби не виявляв давньої войовничости.

БАТЬКИ! Зв'яжіть замолоду ваших дітей з найстаршою, найбільшою й найбагатшою українською національною установою поза межами батьківщини, якою є Український Народний Союз, щоб запевнити їй кращу будучність, а нашій громаді у вільному світі нового свідомого члена!

Олександер Вельничук

ГАҐІЛКА

(Великій Українській Землі присвята)

(II)

Новий поклав виграні писанки під свій киптарик, згорбився, стягнув невинно плечима, скліпав ще невиннішe очима й рушив знову по колі з іншими. Закрутилася знову верівка. Пустився другий, — схопив срібного лева, що лежав коло крисака з писанками. Свиснула верівка грубим зашморгом навздогін — лус! — вертає срібну монету та ще й одну свою за невдачу кладе коло крисака, потирає жилавою рукою плечі й знову рушив по колі.

„Ади, братчіки, дужий!"

„Ає, дужий з тебе хло!"

„Ая, бигме-боже, гадав, шо він мет пісти! Ег, хе-хе!" — реготче сторонський, кліпаючи очима...

Вкруг кресака чимраз більше монет світить...

„Буде добрих кілька плосок", — збиточно прокашлює білявий стрункий леґінь.

І дійсно, по „торзі" купують „ярмаркові" за ті гроші собі сивухи і „розмащують синяки", як це кепкуючи кажуть, лущать хоч би й найпишніші писанки... Б'ють кепи—спорять над Оленчиною, Анничиною, Марійчиною.

Там далі на чистому рівному місці качають писанками на похилій зложеній драничці. Чия писанка потрапить чужу, забирає її. Цокаються писанками, — це вже більше дівчата і малі хлопчики...

Чотирилітній хлопчик, а ноша на ньому леґінська й топірчик в руках і крисачок верх золотих кучериків із ґотичами й трясунками, й тобівка манюсенька, або дзьоблинка із пестрої волічки, й постіль із скірки дубленівки, а з череса звисають насиляні наперстки його мошенки й мережані кінці ширинки. Випишочки, панчішки — і маленькі придбання, крисачок, тобівка, черес, топірчик — дедикові придбання. Це ж їх леґінчик, як би його не пристроїти! — „Ти дедиків?" — „Ні, ти мамин!"

Дедик лишився з ґаздами. Гафійка з малим пішла вперед.

„І-і, Бозе, Бозе, со то за мале пишне!" — здалеку йде назустріч молодиця Мокрина. „Христос воскрес, Гафієчко!" „Воістину воскрес, Мокриночко!"

„Єк дужя?"

„Дужя, ци ти дужєнка?"

„І ти з верха?"

„Ає й я — із моїм леґінчиком..."

„Аби був здоров..."

„Дековать аби й ти здоровенька була, Мокриночко!"

„А на-ко тобі, Петрику, писаночку."

„Кази, синочку, простибіг цюзі, поцілюй цюзю у руку!"

„Бачиш, Петрику, ск там іґраютси леґіні? Пісов би і ти маленький? Пісов-би? Скази -и и, скази!" —гладить, пестить Мокрина личко маленького Петрика. Петрик держить у руці писаночку, хилить несміло головку, тулиться до мами. — „Боже, коли то буде? Кази, Петрику, кази мій, коли вже узрит тебе мама таким великим, свого соколика?" — „Як тобі його не заберуть", прошибло предчуттям в душі Гафії... Їй здається, що вже чигають скрізь на нього, чекають, аби лишень підріс, щоб його забрати... Їй ринули сльози, вона підносить свого маленького леґіника на руки, тисне до грудей, відхиляє його головку, глядить йому у вічі, бере його дрібненьку ручку своєю лівою, закриває нею свої заслъожені очі, — а маленький Петрик дивується своїми синіми очками із мамочки... На його біленькому личку грається з промінням сонця відбиток червоної, макового цвіту маминої хустини й побліск її хрусталів зливає золото сонця з золотом його кучериків, вилискують трясунки на його кресачку пречудними різнобарвними іскорками.

З-за високих гір Кавказу викочується сонце... Гарячим промінням цілує окривавлену землю, паленіє кривавим золотом. Зносяться тумани — никнуть у синьому небозводі...

Кудиш ж ділися тумани сукровиці й сліз? Невже ж злинули — розплилися в синіх далечах неба, щоб припасти тяжкими каплями престіл могучий? — Правди? Припадку? — Долі?...

Високо стало сонце, а його один промінчик закрадається крізь щілинку комірчини „пана — жонци" подільських дібр. Шляхтич і його пані волочать труп стрільця в пивницю, щоб стежа не знайшла. Прийшов до хати води напитися, — напився, — пані подала... Пан „жонца"— стрілець відважний, на два кроки в саме чоло з револьвера стрілив... Волочать сквапно за ноги, — буйна чуприна замітає за злочином слід... Доволочили... Яма... Глухо мов міх збіжжя припало до дна ями...

Десь далеко чути машинові кріси добровольчого полку.

Повільно посувається сонце, схилилось понад верхів'я смерік, залляло кривавими полисками облази кичери...

В тороках тіней смерік обнюхує й вивертає лапою голодний вовк людський кістяк жовто-зеленої плісні...

А над кручею клячить обдертий, скривавлений бранець, що спасається втечею до братів „руснаків"... Далеко ледве видно срібні плеса Тиси. А бранець молить у сонця сили, молить, щоб ще не западало у дебрах...

... Молися і ти, Гафійко, — ти ж дочекалася із свого Петрика леґіня!..

Втомилося сонце видом української землі. Блисло останньою своєю кривавою усмішкою й погасло за карпатськими полонинами, верхами.

(Кінець)

З НАШИХ БУДНІВ

НАСТУП НА СТОЛИЦЮ!

На велике згонище „Лісових Чортів", що відбулось в нашій Метрополії з нагоди весілля в Архидідька і Боярина Молодого Аду, інж. Піка - Пясецького, прибула з усіх-усюд гортяга аристократія, навіть з ясної столиці — Вашингтону. Отакто я й зустрів одного з визнагніших представників лісово - гортівського кодла, вашингтонського кореспондента „Свободи" і мого доброго приятеля ще з львівських гасів, д-ра Юрка Старосольського. Огевидно, розмова зійшла зараз на тему відкриття пам'ятника Тарасові Шевгенкові у Вашингтоні.

— Ох, — зітхнув пан доктор, — оце відбули весілля, а тепер загнеться каценяммер, що триватиме аж поки не відкриємо цього пам'ятника! Господи Боже! Аж тоді ми, вашингтонці, відітхнемо на повні груди! .. Чи ви собі уявляєте, що до нашої хати запросилася на відкриття майже половина весільних гостей?. Ми гостям раді і дуже їх любимо, але ги буде в наших силах усіх їх належно обслужити, вдоволити? ..

Таку тиху скаргу довелося мені гути вже не від одного нашого вашингтонця. Пригадую собі, ще на Великдень старого стилю я говорив на цю саму тему під св. Юром з нашим славним науковцем молодшої генерації, що працює в „місягному проєкті", д-ром Михайлом Яримовигем. Молодий винахідник не дуже турбується тим, як буде посилати на Місяць першу людину — з жінкою ги без жінки, але журився і сушив свою голову, як і де він покладе спати гисленних своїх друзів, що приїдуть 27-го гервня спом'янути Батька - Тараса, а ще на Маланку запросилися на — нігліг!

— Якби то було діло в старому краю, — тужив пан доктор, — то я не мав би жадного клопоту: настелив би на фльорах соломи, поклав би гостей покотом і спіть собі на здоров'я! А де ж ви тут, в Америці, наберете стільки соломи? ..

В тому то й заковика й основна побутова різниця між Америкою і старим краєм: там, удома, не завжди і не всюди були фльори, тобто підлоги, зате соломи не бракувало. Тут є фльори, а соломи немає ... А ми, українці, що й казати, народ, який живе в минулому, в традиціях. Ми не визнаємо готелів ги мотелів — просто їх бойкотуємо! Ми любимо так, посвійському, по-домашньому звалитись на голову родині ги знайомим.

На „Свягеному" Союзу Українських Купців і Підприємців у Ню Йорку я дозволив собі порушити цю пекугу проблему перед нашими шановними бизнесменами. Я апелював до них, зокрема до власників книгарень, щоб проявили ініціятиву та й зорганізували доставу соломи і сіна для вигоди цих паломників, які не матимуть на гому, сказавши образово, голови приклонити.

Голова нюйоркських купців, п. Ярослав Пастушенко, по короткій нараді з Управою заявив таке:

— Це правда, що достава сіна ги соломи до столиці є справа важлива і на гасі, на жаль українські книгарні не мають змоги нею зайнятися, бо везуть до Вашингтону книжки, пресу, вишивки і кераміку. Нігліжні справи ми залишаємо бувшому керівникові Української Радіопрограми в Ню Йорку, пану Мариновигеві, що урядує тепер у Вашингтоні. Це надзвигайно енергійна й підприємлива людина, він напевно щось зорганізує!

Дай Боже, щоб зорганізував хог пару снігків соломи, бо я також вибирася туди в гості ... **Ікер**

Студенти УМІ в Ню Йорку виступлять в Тавн Голі в Ню Йорку в суботу, 6 червня

Одною з прикмет діяльности УМІ в Ню Йорку є піддержувати контакт з американським музичним життям і приготовляти тих молодих студентів, що таланом і працею на це заслуговують, до продовжування студій для осягнення відповідних мистецьких, чи наукових ступенів та осягнення мистецької кар'єри на міжнародному полі. Тому щороку деяка кількість наших учнів стає до різних змагань, звичайно осягаючи високі оцінки. І цього року на підставі річних змагань „Ліґи Музичного Виховання візьмуть участь в Концерті, який відбудеться в Тавн Голі в Ню Йорку, в суботу 6-го червня цього року учні Українського Музичного Інституту в Ню Йорку, які

П. Жигайло

були нагороджені золотими медалями: М. Ковалів (фортепіян), В. Никифорук, М. Ковалів, Н. Даниш, Р. Кріль (фортепіяновий квартет), — всі учні проф. М. Байлової. Також виступлять учні проф. В. Цісика: П. Жигайло і К. Цісик (скрипка). П. Жигайло добився виїмкового відзначення тим, що на підставі відповідного змагання виступить, як соліст в супроводі симфонічної оркестри. Він виконає концерт Моцарта.

АЛЬМАНАХ „ПІВНІЧНЕ СЯЙВО"

Видавництво „Славута" у співпраці з Літературно- Мистецьким Клюбом в Едмонтоні, в Канаді, видало ілюстрований альманах „Північне Сяйво", упорядкований Яром Славутичем. У книжці на 145 ст. надруковано поезії, статті, огляди, спогади понад 30 авторів, переважно з Канади. Особливо цікавий спогад Ю. Гаморака „Єдиний твір Тодося Осьмачки для українських дітей", нарис про О. Архипенка, стаття В. Буйняка про українську мову в Саскачевані та ін. Чимало творів присвячені Т. Шевченкові. В кінці книжки подано хроніку діяльности Л.-М. Клюбу в Едмонтоні. Альманах дбайливо зредагований.

● **Палата Репрезентантів** одноголосно схвалила федеральну допомогу на побудову автострад в сумі двох більйонів долярів, які мали б бути видані впродовж найближчих двох років. За той проєкт голосували всі присутні конґресмени в числі 294., Цей проєкт має ще затвердити Сенат.

Ярополк Калина здобув титул інженера

Ярополк Калина народився 1942 р. у Львові. Як п'ятилітній хлопець приїхав з родичами до Америки. Ходив до народної української католицької школи св. Юра в Ню Йорку. Студіював в Бруклинському технічному гайскулі, а потім на високих школах — два роки в Пратт Інституті та два вищі роки в Колюмбійському університеті, де 2-го червня 1964 р. ґрадував в ділянці Nuclear Engineering Science. В обох високих школах мав їхні стипендії, а крім того стейтову стипендію Regents.

Вже в р. 1963 став він Research Assistant в Колюмбійському університеті та членом American Nuclear Society.

Від Комісії Атомової Енерґії ЗДА отримав на 1964-65 р. спеціяльну стипендію на наукові досліди та науковий ступень і $2,400 на особисті видатки. На ці дальші студії вибрав він собі Колюмбійський університет.

Ввесь час від приїзду до Америки Ярополк Калина є членом УНСоюзу, 117-ий Відділ „Запорізька Січ" та від 1955 р. членом Українського Спортового Клюбу в Ню Йорку. Він грав в одинадцятці юньйорів, яка на 1958-59 р. здобула чемпіонат Америки. В УСК-у грає й сьогодні в резерві. Був він діяльним змагуном копаного м'яча і під час студій в середній школі та ввесь час в університеті.

інж. Ярополк Калина

Із праці відділу УККА у Флінт, Мишиґен

Відділ УККА в Флінті, Мишиґен, від довшого часу є у фінансовій скруті, тому, що всю свою увагу спрямував на те щоб мати якнайбільше платників національного датку, і на Пам'ятник Т. Шевченкові у Вашингтоні. При вмілій та впертій праці Управи, а головно голови Михайла Лихолата, що працює за десятьох, не жалуючи труду й гроша; Управа свій плян виконує успішно. Про це свідчить лист із Централі УККА, що пишуть: Всіх платників у місті Флінті, згідно з нашою картотекою нараховується 46 осіб. Густі рядки 10-ок свідчать, що справа у Флінті порівнюючи з іншими громадами, не представляється зле і що, Управа дбає, щоб люди з своїми внесками не залягали.

Збірка на пам'ятник Т. Шевченка у Вашингтоні пройшла якнайкраще. Зібрано $1.226.80. Наложену суму перевиконано. Збірщиками були: Михайло Лихолат, Осип Мащак і Стефан Стефанів. Громадянство (50-родин) поставилось до збірки дуже й дуже прихильно. Треба радіти, що в людей наших — „не вмирає душа наша".

Дуже гарно пройшло свято Державности, на якому промовляв ред. В. Душник.

Останньо, щоб витягнути нашу касу з дефіциту, зроблено Вишивані Вечерниці, які пройшли з повним успіхом. Це були перші Вечерниці, що несли суто наш характер, та винесли наш Відділ із дефіциту, і вперше за 12 років ми відкрили своє власне банкове конто.

Треба тільки радіти, що місцеве громадянство так гарно піддержує свій Відділ УККА. Майже вся молодь прибула в вишиванках. Перше місце за найкращі вишиванки одержала вся родина п-во Хомика.

Друге місце одержала Марійка Жук. Третє молодий Княгиницький, четверте Оля Дух, 5-те Ірця Шумко.

Комісія під головуванням п-ні Галі Мащак мала багато праці.

Багато праці доложила студентка Надія Лихолат. Вона вишила ляльку, як нагороду за перше місце, хустинки, помагала в кухні та давала поради, як вечерниці мають проходити.

Кухня була в досвідчених руках п-ні Анни Лихолат, якій помагали: Анна Рудяк, Анна Камад, Анна Суз. Солодке принесли й пожертвували: Осипа Макогон, Галя Пантелюк, Марія Княгиницька, Анна Камад.

Багато праці доложили панове Михайло Лихолат, Дмитро Досій і Теодор Квасницький.

Вечерницями провадив п. Василь Лещук.

Стефан Стефанів

● **Президент Джансон** сказав членам американської делеґації, які виїхали до Франції на врочистість відзначення 20-річчя висадки в Нормандії у Франції, що всі надії Західнього Світу покладені на держави Північно - Атлантійського Порозуміння (НАТО). ЗДА зобов'язалися боронити волю, і цього зобов'язання вони не відречуться ніколи.

В ШОСТУ РІЧНИЦЮ

СМЕРТИ

бл. п.

ЛІДІЇ ПОСТОЛЮК

будуть відправлені

ПОМИНАЛЬНІ БОГОСЛУЖЕННЯ

у вівторок, дня 9-го червня 1964 року

В ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ.

в Церкві св. ап. **ПЕТРА і ПАВЛА**
о год. 7:45 ранку
і

В ШИКАГО, ІЛЛ.

в Катедральній Церкві св. о. **МИКОЛАЯ**

ПРО МОЛИТВИ ЗА СПОКІЙ ДУШІ ПОКІЙНОЇ ПРОСЯТЬ:

МАТИ, МУЖ, ДОНЯ, СЕСТРА і РІДНЯ

Ділимося болючою вісткою з Рідними і Знайомими, що дня 4-го червня 1964 року в Балтимор, Мд., з Волі Всевишнього, відійшла від нас у Вічність, після важкої недуги, на 59-му році життя, прийнявши Найсвятіші Тайни, наша Найдорожча

ДОЧКА, ДРУЖИНА, МАТИ і СЕСТРА

бл. п. Ольга з Войтовичів БЕНДЮК

Похорон відбудеться 8-го червня 1964 р., в год. 2-ій по пол., на українському католицькому кладовищі у Факс Чейсі, Філядельфія, Па.

У важкому горі:
батько — МИКОЛА в Україні
муж — МИХАЙЛО
дочки — ЯРОСЛАВА
МАРІЯ з мужем інж. ЛЮБОМИРОМ ІВАСЬКІВ
НАДЯ
син — ОЛЕГ
брат — ПЕТРО ВОЙТОВИЧ з дружиною ВОЛОДИМИРОЮ

Замість квітів на свіжу могилу

сл. п. **ВАСИЛЯ РЕПЕТИЛОВИЧА**

складають 15 долярів
на Дар Українському Воєнному Інвалідові

Роман, Євстахія і Муся ГОЙДИШ

ДРУГА ЗУСТРІЧ АБІТУРІЄНТІВ 1939-го РОКУ

Ліцеїв Української Державної Академічної Гімназії

у ЛЬВОВІ

— відбудеться —

в суботу – неділю, 20-21-го червня 1964 року
у пансіоні „КСЕНЯ", (Кобзарівка)
ГАНТЕР, Н. Й. (у горах КЕТСКІЛ)

На цю матуральну зустріч запрошує:

Всеч. о. КАТЕХИТА, Високодостойних Панів ПРОФЕСОРІВ, ПОДРУГ та КОЛЕҐ АБІТУРІЄНТІВ

Комітет

ГОСТЯМ — КОЛЕГАМ З ІНШИХ РІЧНИКІВ — РАДІ.

Зголошення участи просимо присилати якнайшвидше на адресу:

S. KOSTYK — 29 Division Avenue — NYACK, N. Y.

Головна Управа й Управа Відділу Метрополії Ню Йорк
Українського Лікарського Товариства Північної Америки

МАЮТЬ ЧЕСТЬ ЗАПРОСИТИ

Членів УЛТПА, всіх Українських Лікарів, Дентистів і Фармацевтів
Достойних Представників українських Організацій
і Шановне Громадянство на

П'ЯТИЙ НАУКОВИЙ З'ЇЗД УКРАЇНСЬКИХ ЛІКАРІВ АМЕРИКИ І КАНАДИ

— що відбудеться —

20-го і 21-го червня 1964 року

в приміщеннях

Hotel "Commodore" – New York, N. Y.

ПРОГРАМА З'ЇЗДУ

П'ЯТНИЦЯ, 19-го ЧЕРВНЯ 1964 р.

З нагоди З'їзду УЛТПА о годині 7:00 веч.

Інформативна Сесія для Громадянства з доповідями на популярно-медичні теми в приміщенні Українського Народного Дому міста Ню Йорку
140-142 Second Avenue, New York ,New York

СУБОТА, 20-го ЧЕРВНЯ 1964 р.

8:30 — Реєстрація
9:30 — Відкриття
10:00 — Спільна Сесія — два головні реферати
12:00 — Спільний Обід
12:00 — Ділова Конференція Голов Відділів і Головної Управи
2:30 — Продовження Наукової Сесії — по 7 (сім) доповідей в кожній секції (в двох окремих кімнатах)
6:30 — Коктейль при гутірці
8:00 — Спільна вечеря-бенкет
10:00 — Баль

НЕДІЛЯ, 21-го ЧЕРВНЯ 1964 р.

9:00 — 12:00 — Богослуження в українських Церквах.

ОГЛЯДАННЯ СВІТОВОЇ ВИСТАВИ

Просимо надсилати зголошення на З'їзд НЕГАЙНО, на адресу:
Dr. Bohdan Shebunchak — 395 Franklin Street, Bloomfield, N. J.

Всі ті, що з якихсь причин запрошень не одержали, можуть звертатись за ними на цю саму адресу.

До милого побачення на З'їзді!

За Головну Управу УЛТПА — **Д-р Мирон Л. ЗАРИЦЬКИЙ**

За Управу Відділу Метрополії Ню Йорк — **Д-р Богдан ШЕБУНЧАК**

Португалія готова признати право самовизначення своїм колоніям

Лісбона.— Португальський уряд звернувся до всіх урядів африканських держав з пропозицією, щоб переговорити проблеми, зв'язані з миром і безпекою на африканському континенті. Цей заклик нав'язує до минулорічних нарад в Об'єднаних Націях, коли-то африканські делегати хотіли переговорювати з Португалією про дальшу долю Анґолі і і Мозамбіку, вимагаючи для них права самовизначення. Португалія готова цей принцип визнати, але вона настоює, що самовизначення не мусить обов'язково виявитись у державній самостійності, як це згори розуміють африканські діячі. Водночас, Португалія звертає увагу, що „в Анголі і Мозамбіку віють ті самі вітри, що в Південній Азії", себто, що в обох тих португальських колоніях в Африці діють партизани і терористи, вишколювані за кордоном у спеціяльних таборах. Португалія поновила теж просьбу до генерального секретаря Об'єднаних Націй У Танта, щоб той перевірив відносини в Анголі і Мозамбіку, чи дійсно вони є „загрозою для миру і безпеки" Африки та світу, як про це говорять африканські представники. На форумі НАТО Португалія намагається перевести принцип, що коли ЗДА вимагають солідарности всіх членських країн НАТО в справі Південної Азії, то вона, Португалія вимагає того самого в справі Анголі.